

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ
АВТОНОМНОЇ РЕСПУБЛІКИ КРИМ
РВНЗ „КРИМСЬКИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ”
(м. ЯЛТА)

**ПРОБЛЕМИ
СУЧАСНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ**

*Серія: Педагогіка і психологія
Випуск тридцять дев'ятий
Частина 2*

Ялта
2013

Демент М. О.	АНАЛІЗ РЕЗУЛЬТАТІВ ПЕДАГОГІЧНОГО ЕКСПЕРИМЕНТУ У ФОРМУВАННІ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ОФІЦЕРА МНС ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	59
Сгоров Г. С.	ТРАНСФОРМАЦІЇ В ШКОЛЬНИЦТВІ ФРАНЦІЇ У НАПРЯМІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОСВІТНОЇ ЯКОСТІ.....	64
Жуковська Д. В.	ВПРОВАДЖЕННЯ РЕСурсів Інтернет у ПРОЦЕС НАВЧАННЯ СТАРШОКЛАСНИКІВ ОСНОВНОЇ ШКОЛИ.....	71
Заєць М. З.	ОСОБЛИВОСТІ ІНТЕГРАЦІЇ СУЧАСНОЇ ВІТЧИЗНЯНОЇ ОСВІТИ У СВІТОВУ ОСВІТНЮЮ СИСТЕМУ.....	76
Іванова О. В.	ТЕСТОВА ТЕХНОЛОГІЯ – ЕФЕКТИВНИЙ СПОСІБ КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ.....	81
Калько І. В.	НАПОВНЕННЯ ЗМІСТУ ДИСЦИПЛІН СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНОГО ЦИКЛУ ГЕНДЕРНОЮ ТЕМАТИКОЮ ЯК ОДНА ІЗ УМОВ ФОРМУВАННЯ ГЕНДЕРНОЇ КУЛЬТУРИ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ.....	87
Касьянова О. М.	МОНІТОРИНГ ПРОФЕСІЙНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВИКЛАДАЧА ВНЗ.....	92
Ковалькова Т. О.	ПРОБЛЕМА ФОРМУВАННЯ СТРУКТУРИ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ПСИХОЛОГІВ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В АВІАЦІЙНІЙ ГАЛУЗІ.....	99
Когут О. І. Киенко-Романюк Л. А.	АНДРАГОГІЧНА ДІАГНОСТИКА ПОТРЕБ У НАВЧАННІ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ В СИСТЕМІ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ.....	104
Корчова О. М.	КОМУНІКАТИВНО-ДІЯЛЬНІСТІЙ ПІДХІД ДО ВИВЧЕННЯ ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНОГО РІВНЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ У ВИЩІЙ ШКОЛІ.....	109
Кудашкіна О. З.	ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРОГРАМИ КІБЕРСОЦІАЛІЗАЦІЇ СТУДЕНТІВ ТЕХНІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ.....	114

Куліш О. В.	ТРЕНІНГ РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ У ВНЗ.....	119
Кучерук О. С.	ЗАКОНОДАВЧА БАЗА УКРАЇНИ ЯК НОРМАТИВНО-ПРАВОВА УМОВА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВА НА ОСВІТУ ДЛЯ ДІТЕЙ З ОБМежЕНИМИ МОЖЛИВОСТЯМИ ЗДОРОВ'Я.....	124
Мілаш О. О.	ФОРМУВАННЯ ДОСЛІДНИЦЬКОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ У ПРОЦЕСІ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ.....	129
Наугольникова О. М.	СТАНОВЛЕННЯ І РОЗВИТОК ВИЩОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ОСВІТИ В США.....	134
Павлюк О. М.	РОЛЬ ВЧИТЕЛІВ ПЕРЕДОВОГО ПЕДАГОГІЧНОГО ДОСВІДУ В ВИСВІТЛЕННІ ПИТАНЬ РОЗВИТКУ ШКОЛЬНОЇ ОСВІТИ В ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ ХХ СТОЛІТтя.....	139
Погосян К. М.	ПРОФЕСІЙНЕ СЕРЕДОВИЩЕ ЯК ОСНОВА СТВОРЕННЯ БРЕНДУ ВИПУСКНИКА ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ.....	143
Прокоф'єва М. Ю.	ТЕХНОЛОГІЯ ПРОЕКТУВАННЯ В ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ ДО НАВЧАННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ НА ЗАСАДАХ ДИФЕРЕНЦІЙОВАНОГО ПІДХОДУ	148
Пулина А. А.	КУРС «ОСНОВЫ ПЕДАГОГИЧЕСКОГО ПРОЕКТИРОВАНИЯ» В СОВРЕМЕННОМ ВУЗЕ.....	153
Редькина Л. І.	ПОЛИКУЛЬТУРНОЕ ВОСПИТАНИЕ. ВОСПИТАТЕЛЬНЫЕ СИСТЕМЫ: ЗАРУБЕЖНЫЙ И ОТЕЧЕСТВЕННЫЙ ОПЫТ.....	158
Рябчиков М. Л. Альонкін Ю. В.	ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ВИРОБНИЧИХ УМІНЬ З ЕКСПЛУАТАЦІЇ МАШИНО-ТРАКТОРНОГО ПАРКУ У МАЙБУТНІХ ІНЖЕНЕРІВ-ПЕДАГОГІВ АГРАРНОГО ПРОФІЛЮ.....	162

Перспективним дослідженням вважаємо питання економічної освіти в старших класах ЗОШ та її зв'язок з професійною підготовкою майбутнього економіста в США: бакалавра і магістра.

Резюме. В статті визначено теоретичні засади професійної підготовки майбутніх економістів в США. В роботі проаналізовано систему вищої освіти в США та визначено місце в ній професійної підготовки майбутніх економістів, схарактеризовано етапи становлення економічної освіти, стисло описано її зміст. **Ключові слова:** професійна підготовка, майбутні економісти, США, економічна освіта.

Резюме. В статье обозначены теоретические основы профессиональной подготовки будущих экономистов в США. В работе проанализирована система высшего образования в США, обозначено место в ней профессиональной подготовки будущих экономистов, охарактеризованы этапы формирования экономического образования, кратко проанализировано его содержание. **Ключевые слова:** профессиональная подготовка, будущие экономисты, США, экономическое образование.

Summary. The theoretical underpinnings of professional training of future economists in the USA are viewed in the article. The system of higher education in the USA is analyzed in the paper, the place of professional training of future economists in the system of higher education in the USA is found out, the stages of forming economic education are characterized, the content of economical education is briefly viewed as well. **Keywords:** professional training, future economists, USA, economic education.

Література

1. Войнаровська Н.В. Підготовка бакалаврів з економіки у вищих навчальних закладах США. / Н.В. Войнаровська: авт. дис. ... канд. пед. наук, 13.00.01. – Вінниця, 2011. – 18с.
2. Ельбрехт О.М. Підготовка менеджерів у вищих навчальних закладах Великої Британії, Канади, США. / О.М. Ельбрехт: авт. дис. ... докт. пед. наук, 13.00.04 – Київ, 2010. – 40с.
3. Магістратура в області економіки. Режим доступу: <http://www.masterstudies.ru/Magistratura/Ekonomika/MSc>
4. Наугольникова О.М. Професійна підготовка майбутніх економістів в США / О.М.Наугольникова // Вища освіта України. Гуманітарний вісник. Теоретичний та науково-методичний часопис. Додаток 1 до вип. 27, Т. III (36). Тематичний випуск: Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору. – К.: Гностис, 2012. – С. 139–144.

УДК 373(477) „1950/2000”

РОЛЬ ВЧИТЕЛІВ ПЕРЕДОВОГО ПЕДАГОГІЧНОГО ДОСВІДУ В ВІССВІТЛЕННІ ПИТАНЬ РОЗВИТКУ ШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ В ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ ХХ СТОЛІТТЯ

Павлюк Олена Михайлівна,

кандидат педагогічних наук, доцент

Державний заклад

„Луганський національний університет імені Тараса Шевченка”

Постановка проблеми. Соціально-економічні й політичні перетворення, що відбувалися в Україні проягом другої половини ХХ століття, зумовлювали зміни в державній освітній політиці й висуvalи нові вимоги до роботи загальноосвітньої школи. Значною мірою в цей період трансформувалися завдання шкільної освіти. Інтенсивний розвиток науки, техніки та культури вносив корективи, перш за все, в зміст шкільних дисциплін. Уdosконалювалися навчальні плани, програми та підручники із шкільних дисциплін. Постійне оновлення змісту освіти створювало ситуацію, коли вчителі повинні були безперервно вчитися, уdosконалювати форми й методи навчання, займатися самоосвітою та поновлювати власний педагогічний досвід.

Педагогічний досвід є сукупністю знань, умінь та навичок, набутих учителем у процесі практичної навчально-виховної роботи; основа педагогічної майстерності вчителя; одне з важливих джерел розвитку педагогічної науки. Предметом особливої уваги теоретиків і практиків є передовий і новаторський педагогічний досвід, який збагачував практику, рухав уперед педагогічну думку й служив критерієм вироблених вітчизняною педагогікою теоретичних положень, організаційних форм та методів навчання [6, с. 465].

Аналіз досліджень і публікацій. Історико-педагогічний аналіз літератури показав недостатню вивченість питання дослідження. Науковці тісно чи іншою мірою зосереджують увагу й висвітлюють окремі аспекти передового педагогічного досвіду вчителів загальноосвітніх шкіл. Відмітимо публікації О. Адаменко, Н. Калениченко, А. Кирди, В. Курила, Л. Лутченко, С. Сисоєвої, І. Соколової та ін. У своїх працях науковці розглядали та вивчали погляди, спрямованість пошуків учителів передового педагогічного досвіду. Утім, усі вони обмежувалися хронологічними рамками. Цілком слушними будуть зауваження щодо подальшого дослідження досягнень і системного висвітлення наробок учителів передового педагогічного досвіду.

Мета – розкрити роль вчителів передового педагогічного досвіду в висвітленні питань розвитку шкільної освіти в другій половині ХХ століття.

Виклад основного матеріалу. Ми виходимо з того, що передовий педагогічний досвід і новаторський педагогічний досвід є близькими, але не тотожними явищами. Передовий педагогічний досвід – це ефективний досвід, який передбачав отримання значних результатів у навчально-виховній роботі при порівняно невисоких затратах сил, засобів навчання та часу. Первінною ланкою накопичення й поширення передового педагогічного досвіду була школа. Досвід кращих учителів передавався безпосередньо в бесідах з молодими вчителями, демонструвався при проведенні відкритих уроків або позакласних заходів. У більш узагальненому вигляді він поширювався в доповідях на засіданнях предметних комісій, методичних об'єднаннях і педагогічних ралах [7]. Інакше кажучи, передовий досвід – це педагогічний

досвід, який забезпечує досягнення хороших результатів у традиційному навчально-виховному процесі. Його об'єктивна основа (методи й прийоми роботи) залишається незмінною, а результативність зумовлюється переважно суб'єктивними чинниками (особистісними якостями, здібностями, рівнем педагогічної майстерності вчителя).

Новаторський же досвід передбачає зміну об'єктивної основи, тобто орієнтацію на нові ідеї, нові методи й прийоми здійснення навчально-виховної роботи. Якщо передовий досвід може бути поширеним і навіть масовим, то новаторський досвід є унікальним, авторським, він збагачує педагогічну діяльність новими ідеями, підходами, принципами.

Популяризація передового педагогічного досвіду вчителів на початку досліджуваного періоду набуває активного характеру. Інститути удосконалення вчителів займалися виявленням учителів, які творчо працюють, аналізом загальної значущості їхнього передового педагогічного досвіду, застосовували різноманітні засоби його впровадження. До таких засобів належали друкарські видання, обласні „Педагогічні читання”, набували все більшого визнання доповіді вчителів на семінарах, учительських конференціях і літніх курсах.

Для того, щоб висвітлити внесок представників передового педагогічного досвіду в розвиток шкільної освіти, необхідно розкрити особливості їхніх творчих здобутків, виокремити найефективніші форми та методи їхньої діяльності. У ході аналізу ми віддавали перевагу тим постатям, які власною педагогічною діяльністю, світоглядною позицією вплинули на своїх сучасників, сколихнули вчительські колективи, змусили творчо підходити до процесу вивчення шкільних дисциплін.

Розглянемо й узагальнимо передовий педагогічний досвід вчителів математики другої половини ХХ століття. На початку 50-х років ХХ століття колективом кіївських методистів був написаний посібник з методики викладання систематичного курсу арифметики, який характеризував досягнення у викладанні арифметики в Україні [5]. Забезпечення учнів математичними знаннями політехнічного спрямування було важливим завданням загальноосвітньої школи. Тому значної актуальності набирали технічні гуртки з виготовлення геометричних фігур, поширення досвіду роботи з використанням графічного методу рішення арифметичних задач [4].

У 60-х роках з'явилися нові ефективні форми та методи організації навчального процесу. Передові вчителі математики результати експериментів з удосконалення процесу вивчення математики в загальноосвітній школі висвітлювали на науково-практичних конференціях та на сторінках журналів.

У другому десятиріччі досліджуваного періоду відбувалися активні зміни навчальних програм з математики. Науковці проводили експерименти й висвітлювали результати досвіду роботи із зазначених нововведень. Передові вчителі математики у своїй діяльності використовували такі форми та методи роботи, які не лише впливали на засвоєння програмного матеріалу, а й забезпечували всебічний розвиток учнів.

У 1970 – 1971 році відповідно до затвердженого плану розпочався перехід загальноосвітньої школи на нову систему навчання математики. Зміни в змісті шкільної математичної освіти були радикальними. Курс арифметики V – VI класів було замінено курсом математики, оскільки навчальний матеріал

починається з вивчення теорії множин і відрізняється від попереднього збільшенням матеріалу з елементами алгебри та геометрії.

Перехід на нові програми та підручники з математики в 70-х роках ХХ століття передбачав не лише оновлення змісту шкільного курсу з математики. Суттєве значення мала розробка нових підходів до удосконалення методики роботи за новими програмами та висвітлення передового педагогічного досвіду з цього приводу. Науковцями з Києва було перевірено ефективність нової програми, а результати й підхід до її використання висвітлено в статті „З досвіду вивчення алгебри в V класі за новою програмою” [3].

Фундаментальною працею, присвяченою узагальненню передового педагогічного досвіду 70-х років ХХ століття з викладання математики в школі, був посібник для вчителів В. Пікан. У збірнику висвітлено досвід роботи кращих учителів і методістів з удосконаленням деяких питань методики викладання математики. Зокрема розкрито передовий досвід роботи вчителів математики з організації навчальної діяльності учнів, активізації пізнавального процесу, висвітлено специфіку й зміст проблемного підходу до навчання, особливості організації позакласної роботи з математики. Значна увага приділена методіці викладання геометрії в загальноосвітній школі. У збірнику поміщені дві статті вчителів математики з Луганської області, які брали активну участь у процесі удосконалення шкільної математичної освіти. Так, у вищезазначеному посібнику В. Хмель розкрив досвід роботи з використанням деяких евристичних прийомів у процесі рішення геометричних задач. Дослідник відзначив, що в центрі уваги вчителя повинен бути розвиток пізнавальної активності учнів. О. Томіліна познайомила з досвідом поєднання урочних та позакласних занять з математики у восьмирічній школі. Авторка довела, що зазначена форма роботи формує навички самостійного засвоєння знань [2].

Ефективною формою поширення передового педагогічного досвіду та удосконалення майстерності вчителів математики, установлення зв'язку, збагачення педагогічної науки й шкільної практики були „Педагогічні читання”, які проводилися в районних, міських та обласних центрах [8].

Заслужені вчителі висвітлювали передовий педагогічний досвід не лише в межах України. Вони брали активну участь у семінарах, які проводилися Академією педагогічних наук СРСР. У 1978 році вчитель математики школи № 11 м. Миколаєва К. Ананченко в доповіді на семінарі „Сучасні методи і засоби обчислення в викладанні математики в середній школі” розкрив досвід використання калькуляторів у школі м. Києва. Дослідник відзначив результати ефективного застосування електронних засобів обчислень [1].

Передові ідеї вчителів України публікувались й поширювалися по всьому СРСР та інших країнах, що сприяло зміцненню й подальшому розвитку зовнішніх науково-педагогічних зв'язків у галузі шкільної освіти. Передовий досвід у викладанні шкільних дисциплін інтенсивно накопичували працівники обласних педагогічних інститутів І. Тесленко, І. Севбо, О. Власенко, а також, на той час, учителя середньої школи П. Горбатий, Л. Лоповок, М. Салум, Р. Гріневич, Ф. Беліцький, Т. Тарловська, М. Крайzman, О. Дубінчук і багато інших. Активізувалася робота в зазначеному напрямку в обласних інститутах удосконалення кваліфікації вчителів, педагогічних інститутах.

Узагальненню й поширенню передового педагогічного досвіду сприяли наукові сесії, з'їзди вчителів Української РСР, республіканські й міжзвізувські звітні наукові конференції, наради, семінари, відкріті уроки, засоби масової інформації, публікації у видавництвах журналу „Математика в школі”, „Квант”, „Радянська школа” та ін.

Таким чином, починаючи з 50-х років ХХ століття, злобутки представників передового педагогічного досвіду урізноманітнювалися з кожним роком. Ефективні форми та методи проведення екскурсій і практичних робіт на місцевості змінювалися передовим педагогічним досвідом з розвитку мислення та пізнавальної активності учнів на уроках.

Передові педагогічні ідеї вчителів другої половини ХХ століття характеризуються прагненням досягти свідомого й міцного засвоєння учнями навчального матеріалу, високою педагогічною культурою уроків, зорієнтованістю в організації заняття на максимальну самостійність учнів. Головними критеріями передового педагогічного досвіду були: відповідність тенденціям суспільного розвитку, зв'язок з передовими ідеями науки, удосконалення педагогічної діяльності, підвищення якості педагогічного процесу. Більшість передових педагогічних ідеїв вчителів України другої половини ХХ століття ввійшли в традицію, перетворилися в загальну практику, збереглися й розвиваються в досвіді сучасної школи.

Висновки. Таким чином, важливим чинником розвитку шкільної освіти другої половини ХХ століття став передовий педагогічний досвід. Він забезпечував досягнення значних результатів у вивчені дисциплін у межах традиційного навчально-виховного процесу за рахунок переважно суб'єктивних чинників (особистісних якостей, здібностей, рівня педагогічної майстерності вчителя). Доступність передового педагогічного досвіду вчителів створила оптимальні умови розвитку творчого потенціалу початківців, сприяла пошуку нових шляхів до розв'язання ще не вирішених питань шкільної освіти. Масове поширення нових напрямків у навчанні підсилило якість навчального процесу та знань учнів, сприяло вдосконаленню педагогічної майстерності вчителів.

Резюме. У статті розкрито роль вчителів передового педагогічного досвіду в висвітленні питань розвитку шкільної освіти в другій половині ХХ століття. Передовий педагогічний досвід вчителів другої половини ХХ століття характеризуються відповідністю тенденціям суспільного розвитку, зв'язком з передовими ідеями науки, удосконаленням педагогічної діяльності, підвищенням якості педагогічного процесу. Передові педагогічні ідеї вчителів України другої половини ХХ століття ввійшли в традицію, перетворилися в загальну практику, збереглися й розвиваються в досвіді сучасної школи. Передовий педагогічний досвід став важливим чинником розвитку шкільної освіти другої половини ХХ століття. **Ключові слова:** вчитель, шкільна освіта, передовий педагогічний досвід.

Резюме. В статье раскрыта роль учителей передового педагогического опыта в освещении вопросов развития школьного образования во второй половине ХХ века. Передовой педагогический опыт учителей второй половины ХХ века характеризуется соответствием тенденциям общественного развития, связью с передовыми идеями науки, усовершенствованием педагогической деятельности, повышением качества педагогического процесса. Передовые педагогические идеи учителей Украины второй половины ХХ века вошли в

традицию, превратились в общую практику, сохранились и развиваются в опыте современной школы. Передовой педагогический опыт стал важным фактором развития школьного образования второй половины ХХ века.

Ключевые слова: учитель, школьное образование, передовой педагогический опыт.

Summary. In the article the role of teachers of front-rank pedagogical experience is exposed in illumination of questions of development of school education in the second half of XX century. Front-rank pedagogical experience of teachers of the second half of XX of century characterized by accordance to the public progress trends, by connection with front-rank to the science ideas, improvements of pedagogical activity, upgrading of pedagogical process. The front-rank pedagogical ideas of teachers of Ukraine of the second half of XX of century entered tradition, grew into general practice, saved and develop in experience of modern school. Front-rank pedagogical experience became the important factor of development of school education of the second half of XX century. **Keywords:** teacher, school education, front-rank pedagogical experience.

Література

1. Ананченко К. О. Передовыe идеи в преподавании математики в СССР и за рубежом / К. О. Ананченко // Математика в шк. – 1978. – № 5. – С. 93 – 94.
2. Из опыта преподавания математики в средней школе: пособие для учителей / сост. А. В. Соколова, В. В. Пикан, В. А. Оганесян. – М.: Просвещение, 1979. – 192 с.
3. Малеваный Ю. И. Из опыта изучения алгебры в VI классе по новой программе / Ю. И. Малеванный, З. И. Слепкань // Математика в шк. – 1972. – № 4. – С. 30 – 34.
4. Орлов А. С. Из опыта преподавания математики в новых условиях / А. С. Орлов // Математика в шк. – 1960. – № 5. – С. 5 – 9.
5. Очерки по методике преподавания систематического курса арифметики / под ред. А. М. Астряба – Киев: Рад. шк., 1953. – 138 с.
6. Педагогическая энциклопедия. – Т. 2. – М.: Сов. энцикл., 1965. – С. 465 – 468, 805 – 806
7. Педагогический словарь в двух томах. – М.: Изд-во АПН, 1960. – Т. 2. – С. 45 – 46.
8. Тесленко И. Ф. Сообщения из союзных республик / И. Ф. Тесленко // Математика в шк. – 1970. – № 2. – С. 22.

УДК 371.212.8

ПРОФЕСІЙНЕ СЕРЕДОВИЩЕ ЯК ОСНОВА СТВОРЕННЯ БРЕНДУ ВИПУСКНИКА ВІДОБРАЖЕННЯ НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ

Погодян Каріна Михайлівна,
 медичний коледж Харківської медичної академії післядипломної освіти

Постановка проблеми. Сучасний ринок праці в Україні характеризується високим рівнем конкуренції, зумовленою зростанням вимог роботодавців та значною пропозицією з боку навчальних закладів молодих високоосвічених кадрів. В цих умовах для того, щоб випускник відомого навчального закладу був конкурентоспроможним на ринку праці та зацікавив роботодавця, він повинен